

पुर्खा दय्क तकगु सम्पत्ति, भीगु कला व संस्कृति

पिकाक-स्वप नगरपालिका

नेपाल संवत् १९३९ पोहेलाथ्व/२०७५ पुस ३०/ 2018 December/ ल्या:५, दाँ:१

फ्रेडरिक एंगेल्स

; Dkfb sLo

अन्धविश्वासया छाउगोठे देडु सीगुया जिम्मेवारी सुनं काइगु ?

पुस २४ गते चान्ह्यें बाजुरा जिल्लाया छगू गामय् आना याय्पुं अम्बा बोहरा नपां वया नेम्हाकाय्पुनं सीड च्वंगु खबर वल । उगू बुखें (समाचारे) न्हिथाड तःकाथं पुस महिनाया तस्सिकं चिकुगुइलय मांम्हानपां नेम्हा काय् मचापुनं थः नपां थ्येंगु जुल । सुथाय् अपुंस्वम्हांतुं सीड च्वंगु अवस्थाय् खान । थुगु घटनां पश्चिम नेपालया गरिब बस्तीयाय्गु च्यूता सरकारं तयोच्वंगु खाने मरु धाय्गु स्पष्ट जू ।

महिनावारी (थेमत्यो) जूइबले पश्चिम नेपालया अछाम, बाजुरा जिल्लाया गाँ-गामे मिसातय्ता छाउगोठे (महिनावारी जुइबल छखेलिक तय्ता दय्कतःगु छँचा) तैगु बाँमलागु कुप्रथा अः तकनं मदिकक कय्च्याड वयो च्वनातिनी । २०४७ साललिपा जनताया भोटकायो यक्व जनप्रतिनिधि धःपुं त्याक वयधुंकल । सांसद जुल, मन्त्री जुल । तर जनताया चेतनास्तर धःसा छतिं हे थाहाँ मःव । अजगु छाउपदि प्रथा मदय्केगु बचं चुनाबबले यक्वसिनं बिय धुंकल गैरसकारी संस्था, अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थातय्सं अजगु ज्या मज्जिकेता दक प्वंकगु धेबा फिख्य नाः तय्गुथें जुयो च्वंगु दः । उपलब्धी छतिं हे मरु ।

देशे न्हूगु संविधान दय् धुंकल । संविधानकाथं संघ, प्रदेश व स्थानीय याड स्वंगू तह्या सरकारनं दय्के धुंकल । अपुं फुक्कं थःथःगु अधिकार ज्वड ज्याख्य लगेजुय् धुंकल । छगू गरिब परिवारया स्वम्हा स्वम्हा मनू सीगुलि थी थी सरकारया ध्यान वानेमःगु खला कि मखु ? थव सुयागु जिम्मेवारी ? फुक्कसिनं थव हे खाँ नुगलय् वाय्क च्वंगु खाने दः ।

हवाइजहाज (फय् खः) व हेलिकप्टर दुर्घटनाय् लाड मनू सीत धःसा छानबिन याय्ता उच्चस्तरीय आयोग दय्की । सीपीनिगु नामय् बिचः हाय्किपुं ग्वाःग्वाः दै । सरकारं हे क्षतिपूर्ति बिय्गु खाँ क्वछिइ । तर छाउगोठे स्वम्हां छथाय्सं सीड च्वडा नं न केन्द्रयाहे ध्यान वां न स्थानीय सरकार याय् हे ध्यान वां । तमिपुं सीसां गरिबपुं सीसां आखिर नेपाःमिहे सीगु खःसा थजगु पक्षपात प्रजातान्त्रिक राज्यं याय् मज्यू । याय् दैमखु । थव जनताया सः खः ।

भीगु दे समाजवादउन्मुख राज्य खः दक क्वछिय् धुंगु दः । संविधाने च्वय धुंगु खः । कम्युनिष्ट नां तयो त्याक स्वब्बख्य नेब्व (दुई तिहाई) बहुमतया सरकार दय्क शासन याड वपिसं जनताया नितिं मेगु यां छु याइ ? छाउगोठ थजगु कुप्रथा मदय्केगु कृतः जक यासां धन्य जुल दक जनतां आशा याड च्वंगु दः ।

पिकाक- स्वप नगरपालिका / सम्पादक-आशाकुमार चिकंबञ्जार / थाकू-भक्तपुर प्रिन्टर्स
फोन ल्याः - ०१-६६१००९६, ई-मेल - bhaktapurmun@gmail.com

फ्रेडरिक ऍंगेल्सया बःचा हाकगु जीवनी

जर्मनया बर्मन धाय्गु सहरें २८ नोभेम्बर १८२० खुनुं फ्रेडरिक ऍंगेल्सया जन्म जूगु खः। मचाबले निसें बवनेगुलि तस्कं मन क्वसःम्हा ऍंगेल्स थःपाजुबाज्या स्कूलया हेडमास्टर जूगुलिं वयक पाखें यक्व ज्ञान कायो दिल। थी थी कासा नपां साहित्य चवय्गु जक मखु ल्याम्होचा बलय् ग्रीक व ल्याटिन भाय् नं बांलाक हे सय्क दिल। ऍंगेल्सं धर्मग्रन्थ बवनेगु भूवल्य दर्शनशास्त्र नं ब्वें ब्वें हेगेलया दर्शनशास्त्र नं ब्वडु दिल। गुकि छो मानेमयाइगु नास्तिकवादया विचारं वय्कयाता साल यंकल अथेनं राजतन्त्रया समर्थन धःसा

फ्रेडरिक ऍंगेल्स

वयकं मयःक। गुकिया विरोधय् ऍंगेल्सं चवया दिल - 'जिं अजम्हा जुजु पाखें क्वातुगु विश्वास काय् गुम्हासिया दिमाग थःम्हा प्रजां कसानक घः पः जुम्हाथजु, गुम्हासिया दरबार क्रान्तिया ल्वहँतं कय्क दुडु चवंगु थजु।'।

सन् १८४१ सय् २१ दाया बैसय् वयक सैनिक लागाय् द्वहँ भाल। अनुशासित ऍंगेल्सं मथां हे उच्च सैनिक शिक्षा कयो दय्सां प्रशासनया बाँमलागु नीतिखं राजीनामा याडु दिल। तर वय्कया चवसा गुब्लें हे मदी। उब्ले जर्मनय् कार्ल मार्क्सया सम्पादकखय् 'राइनिश जाइतुड' (राइन खबर

कागज) पिथाडु तःगु खःसा 'स्वतन्त्र मानव' धाय्गु पत्रिका नपां नं वय्कया स्वापु दःगु जुल।

वहे इलय् बेलायते भूमिसुधार व औद्योगिक क्रान्ति जुल। गुकिं द्रलंद गरिब जनता अले ज्यामीतय्ता बेकार याडु बिल। छाय् धःसा गामय् भूमिसुधारया नामे बूँ श्वकपुं किसान त व न्हगु मेसिन वयानिं ज्या मरुपुं ज्यामी (मजदुर) त विचल्ली जुल। विज्ञान तःमि पिनिगु जक निजी सम्पत्ति जुल।

सन् १८४२ सय् ऍंगेल्सया ब्वाया भागदःगु कारखानाय् ज्यासांसेलि वयकं आनायापुं ज्यामी तय्गु अवस्था

थःगु मिखालं स्वय् दसिलिं मजदुरत नपां हे सङ्गतयाडु 'राजनैतिक अर्थनीतिया आलोचना' धाय्गु छपु चवखँ चवयादिल। उगु चवखँ सन् १८४४ सय् प्याहाँ वगु जर्मन फ्रान्सेली दँ पौ खय् पिथान। कार्ल मार्क्सया सम्पादनखय् पिथानिगु उगु पत्रिकापाखें समाजविरोधी अर्थशास्त्री माल्थसया आलोचना याडु उगु चवखँ चवयो दय्गु खः।

सन् १८४४ खय् फ्रान्सया राजधानी पेरिसे मार्क्स व ऍंगेल्स निक्वगु नाप लाय्गु ज्या जुल। नेम्हासिया मिलेजगु बिचः खं क्वातुपुं पासा जुल। सन् १८४५ खय् 'बेलायते मजदुर वर्गया

अवस्था' नांगु ऍंगेल्सया साफू पिथान। व साफू मार्क्स तस्कं यःकल।

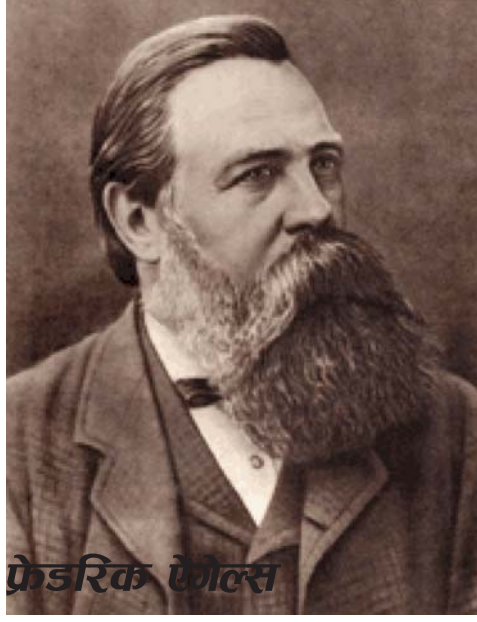
सन् १८४५ खय् ऍंगेल्स ब्रुसेल्स (बेल्जियम) भःबले कार्ल मार्क्स नं नपां हे दी। उब्ले साम्यवादी (कम्युनिष्ट) तय्गु प्रचार याय्गु थाय् पेरिस जूगुलिं वयकपुं उखे भाल। आना न्हपाहे 'न्याय संघ' धाय्गु छगू गुप्तसंस्था दय्क तःगु जुल। सन् १८४७ खय् उगु संघया अधिवेशनं उकियागु नां 'कम्युनिष्ट लिग' तल। उकिया खुल्ला अधिवेशन सन् १८४७ नोभेम्बर महिनाय् लण्डने जुल। अधिवेशनं पार्टीया सैद्धान्तिक व व्यवहारिक ज्या भूवः दय्क छापेयाय्गु

भाला मार्क्स व ऍंगेल्सता बिल । १८४७ डिसेम्बर निसं १८४८ जनवरी महिनातकया दुने 'कम्युनिष्ट घोषणा पत्र' चवयो बेलायतं पिथान । उकिया छुं दिन लिपा फ्रान्सं स्वंकगु राज्य क्रान्ति न्ह्याकल ।

पेंगू भागय् ब्वथल तःगु उगू 'कम्युनिष्ट घोषणापत्र' खय् मार्क्स व ऍंगेल्सं धायो दिल - 'गुब्ले गुब्ले पुँजीपति वर्ग क्रान्तिकारी ढंगं सामन्ती निरंकुश राजतन्त्रया विरोधय् ल्वाइ उब्ले मजदुरत पुँजीपति वर्ग नपां ल्वाइ ।'

तर कम्युनिष्टतय्सीं मजदुर वर्ग व पुँजीपति वर्गया शत्रुतापूर्ण विरोधयातां ध्वाथुइक कानेता पलखहे दी मखु, छायाधःसा प्रतिक्रियावादी वर्गता क्वथले धुंक मजदुरतय्सं पुँजीपति वर्गया विरुद्धय् तुरुन्त संघर्ष न्ह्याकी । दकले लिपा व्यक पिसं धायोदिल - थःगु बीचः व उद्देश्य सुचुक ज्या याइगु कम्युनिष्ट तयसिं यो ताय्की मखु । अमिसं थःगु धात्थेंगु खाँ हाकाहाकी हःने ब्वइ कि मभिंंगु थौया समाजया हाँगनपां लिड छ्वयानिं तिनी अमिगु आजु पूवानि । शासकत कम्युनिष्ट तय्गु क्रान्तिखाड थर थर खाकःथग्या ।

फ्रान्से क्रान्तिकारी सरकार थापना जुसेलिं जर्मनया क्रान्तिकारी पिन्ता ग्वाहालीयाय्गु बचं ब्युसेलिं वयकपिसं हकनं न्यू राइनिश जाइटुंग पत्रिका पिथान । तर आना प्रतिक्रियावादी तय्सं त्याकानिं उगु

फ्रेडरिक ऍंगेल्स

पत्रिकाता प्रतिबन्ध याड मार्क्सता देशं पितिड छ्वत । ऍंगेल्स हकनं पेरिसे भाल । पेरिसे सशस्त्र फौज दय्क थःगु नेतृत्वखय् यागु लडाइँखय् अपलं पासापुं सहिद जुसेलीं छपला लिचिलेगु मतिं ल्वापु दिकल । अले वयक बेलायते भायो थः बौया कारखानाय् ज्या साड दिल । कार्ल मार्क्सयाता आर्थिक संकट बसेलिं वयकं फयाथें धेबां ग्वाहाली याड तुं चवन । उब्ले मार्क्सया 'पुँजी' नांया छगू ग्रन्थ चवयो चवंगु जुल । ऍंगेल्सयाता मेनचेस्टरे चवने मःमरुसां मार्क्सयाता ग्वाहाली याय्या निंतिं २० दा तक ज्या साड दिल । थव वयकया तहांगु त्याग व निःस्वार्थताया चिं खः । वयक कारखानाय् ज्यासानिम्हा जकमखु तस्कं स्यल्लाम्हा च्वमि नं खः । मार्क्सं धायो द्यूथें - छिं (ऍंगेल्सं) बांलाकहे स्यू कि छुं नं विषयखय् जि (मार्क्स) बुलुहुं न्ह्याड चवने अले मेगु खाँ जि छिगु पलाछ्वाय् स्वयो हज्याय् ।' छिं

याड द्यूगु त्याग निःस्वार्थ भावना सर्वहारा वर्ग गुब्लें हे लुमांकी मखु । थव सकसिया निंतिं छगू बांलागु पाठ नं खः।

मेनचेस्टरे आयरल्यान्डं वयोचवंपु छगू परिवारया जेठीम्हा म्हाया मेरीबर्न्स नपां ऍंगेल्सया इहिपा जुल । गुकि जन्ति वानेगु व भवे नकेगु ज्या मयासैं न्हूगु पलाछिड दिल । मेरिबर्न्सया इच्छा थःगु दे आयरल्याण्ड बेलायती उपनिवेशं मुक्त याय्गु खः । ऍंगेल्सया ब्वा १८६७ मार्च मरुसेलिं थःहे कारखाना मालिक जुयो मार्क्सयाता १० डलरया थासय् १०० डलर बियो ग्वाहाली याड दिल । १८६३ स मेरी बर्न्सया मृत्यु लिपा वय्कपुं तस्कं दुःख ताल । जेनी मार्क्स न्हिच्छी हे खवल । धेबा मदयो मार्क्स मेनचेस्टर भाय मफुत । समवेदना पौ चवयो जक बिचः हाय्के माल । वनं लिपा मेरिबर्न्सया पाखें सन्तान मरुगुलिं वयकया केहें लिजी नपां ऍंगेल्सया इहिपा जुल । वयकनं तस्कं मातृभूमिया स्वतन्त्रताया निंतिं ल्वाय्गु भावनां जःम्हा मिसामचा खः ।

सन् १८६४ या ८ सेप्टेम्बर खुनुं अन्तर्राष्ट्रिय मजदुर संघ निस्वाड थुकिया न्हापांगु सम्मेलन १८६५ (२५-२९ सेप्टेम्बर) सं लन्डने जुल । गुकि ऍंगेल्सया तःहांगु ग्वाहाली दः । उगु ज्याभ्वसं मार्क्स व ऍंगेल्सं ब्वती कायो द्यूगु खः ।

१६ अगस्त सन् १८६७ सं 'पुँजी' (अन्तिम भाग) चवय्धुंक थःपासा ऍंगेल्सयाता छगू पौ चवयो दिल ।

जि योम्हा पासा फ्रेडरिक

पुँजीया फुक्क भाग क्वचाल । श्व याय् फःगु मू हुनि छिगु हे ग्वाहाली खः । उकिं जिं छिता 'शुभाय्' देछायो चवडा । स्वंगूगु साफुतक पिकायता छिं तस्कं दुःखसियो ग्वाहाली मयागुजसा श्व ज्या जिं पूवांके फँगु मखु । उकिं छिता दुनुगलं निसें शुभाय् देछायो छिगु ज्या याता नुगल्य् तयो अपलं शुभाय् देछायो चवडा ।

दकले योम्हा छिम्हा पासा

उकिलिपा नं ऐंगेल्सं कार्ल मार्क्सयाता आर्थिक ग्वाहाली याडं तुं चवन । सन् १८७० स बेलायते भायो ऐंगेल्सं मार्क्सया आर्थिक व दार्शनिक सिद्धान्तया प्रचारप्रसार थी थी चवसु त चवयो याड दल । सन् १८७१ स पेरिसया क्रान्तिकारी मजदुरतय्सं सशस्त्र संघर्ष पेरिस कब्जायाड संसारता चकित यात । गुकिता 'पेरिस कम्युन' धाइ । थुकियाता म्वाक तय्ता ऐंगेल्सं कार्ल मार्क्सयाता फक्क ग्वाहाली यात ।

ऐंगेल्स अन्तर्राष्ट्रवादी खः । छुं नं खाँ मिखातिसिड समर्थन याडगु वयकता ममरु । वयकपिसं चवयो द्यूगु कम्युनिष्ट घोषणापत्रख्य् चवयो तःगु दः । श्रमजीवी ज्यापु-ज्यामी तय्गु थःगु देश दैमखु । संकीर्ण राष्ट्रवादया विरुद्ध्य ऐंगेल्सं धायो दिल - 'मेगु देता क्वत्यलिगु छुं नं दे थः नं स्वतन्त्र जुय फैमखु ।'

जर्मन विश्वविद्यालयया प्रोफेसर डयूहरिङ्ग 'राजनैतिक अर्थशास्त्र व समाजवादया आलोचनात्मक इतिहास' धाय्गु साफू चवयो कार्ल मार्क्सयाता तस्कं कुखित । उकिया विरुद्ध्य ऐंगेल्सं डयूहरिङ्गया बिचः(मत) याता खण्डनयासे दर्शनशास्त्र, राजनैतिक अर्थशास्त्र व समाजवादया विषय ध्वाथुइक चवसु चवयोदिल । कुं दांक चवगु उगू साफू खं डयूहरिङ्गया बिचः मिलेमजुगु पुष्टियात । रूसी कम्युनिष्ट तय्सं त्याकिगु पूरा विश्वास याड ऐंगेल्सं १८७८/७९ स चवयादिल - 'रूसी क्रान्ति पिखालाकी थ्यने धुंकल । अः मथां हे क्रान्ति पिब्वइ ।' अथेहे जारतन्त्रया विरुद्ध्य वयक पिसं धायो दिल - रूसया क्रान्तिं युरोपया पहः हे हिल बिइ । गुगु पलां हरेक देशया सर्वहारा वर्गया श्रमयाता कदरयासे संसारडांक सर्वहारा वर्गयाता मुक्ति याडगु लाँपु जुइ ।

जेनी सीगु १५ न्हू लिपा कार्ल मार्क्सनं मंत । वयकया समाधिथिइक चवड ऐंगेल्सं धायो दिल - वयकया मृत्यु खं युरोप व अमेरिकाया लडाकू व ऐतिहासिक विज्ञानं गुलि क्षति जुला उकिया ल्याचा हे मरु । अः मथां हे भीसं वयक मरुगूया तहांगु अभाव महसुस याय् माली ।

मार्क्स मद्यधुंक वयक याकचा जूसां विभिन्न देशया समाजवादी पिन्ता सल्लाह वियगु नपां उकियाता घ्वासा जुइकाथं 'परिवार, निजी सम्पत्ति व राज्यया उत्पत्ति' धाय्गु साफू चवयो जूरिचं पिथान । गुगु साफू खं निजी सम्पत्ति, राज्यसत्ता व वर्ग गथेयाड दता धाय्गु खाँ ब्याक्क थुइके फँगु जुयो मार्क्सवादता छ्यल हःने यंकेंगुलि ग्वाहाली यात । उगु साफुख्य् मनूया समाज विकासया वैज्ञानिक व्याख्या याड तःगु खः ।

संसारय् छुं नं वस्तु लाहातं थियो, मिखां प्रत्यक्षस्वयो अनुभव याय् फँगु भौतिकवादी बिचः फायरबाखनं प्रचार यासिलीं समाजय ह्यूपा ह्यूगु भुवल्य् मनूयाय्गु बिचः महत्त्वपूर्ण जुइगुलिं अथें अथें परिवर्तन जुयो वैगु मखु धायो फायरबाखया यान्त्रिक भौतिकवादया विरुद्ध्य 'मनूनं भौतिक परिस्थितिता हिइके फः ।' धाय्गु बिचः प्वंक दिल ।

मार्क्स त्वःत तकगु 'पुँजी' या नेगूगु ब्व (भाग) ऐंगेल्सं १८८५ स प्रकाशित याड दिल । बुढावैस जुयो वसेलिं पुँजीया स्वंगूगु ब्व पिकायता तस्कं मेहनतयाड १८९४ स पिकाल । उब्ले वयक ७२ दा याखः । अथे नं वयकया चवसा व जोश, उत्साह छत्तिहे म्भवःमजु

सन् १८९३ सं जूरिच धःगु थासय् सर्वहारा वर्गया नेक्कगू अन्तर्राष्ट्रिय महाधिवेशन जुल । गुकि ऐंगेल्सं बियो द्यूगु भाषण हे वयकया अन्तिम भाषण जुल । पुँजीया स्वंगूगु ब्व (भाग) पिथाने धुंक वयक तस्कं कमजोर जुल । अथे नं वयकं थाकुमचासैं मार्क्सया 'फ्रान्से वर्ग संघर्ष' धाय्गु साफू १८९५ न्हूगु संस्करण नपां भूमिका चवयो युरोपेली समाजया लेखाजोखा नं याड दिल । आखिर मार्क्स मरुगु १२ दाँ लिपा ७५ दाँया उमेरे ६ अगस्त १८९५ खुन्हुं ऐंगेल्सं श्व संसार त्वतदिल । संसारया सर्वहारा वर्गया छम्हा सच्चाम्ह गुरु एंगेल्सप्रति श्रद्धा प्वंक लेनिनं धायो दिल - 'सर्वहारा वर्गया महान् योद्धा अले गुरु फ्रेडरिक एंगेल्सया स्मृति अमर जुयम । जुग जुग म्वाड चवनेमः ।'

‘कासां अनुशासन नपां मित्रतानं क्वातुक विड’

नेमकिपाया नायो हानेबहम्हा नारायणमान बिजुक्छें (रोहिता) जुया चीनया छुं(संस्मरण) लुमन्तिया छपुलु :

स्वास्थ्यलाभया नितिं चीनय् च्वडागु इलय् जिता (नारायणमान बिजुक्छें) मंदःगु कासा मध्ये खँबल (टेबुल टेनिस/पिंगपंग) खः । स्वास्थ्य निबासे बिरामीया स्वास्थ्य स्वयो जिवं फैगु कासाजक म्हेत्किगु खः । खँ बल लिपा ब्याडमिन्टन, भलिबल, बास्केटबल नं म्हेत्की ।

जिताधःसा दकले मंदगु कासा (टेबुलटेनिस) खँ बल हे खः । ब्वाक ब्वाक वानेम्बःगु अले योसेच्वंगु खँबल जूगुलिं इलंलातकिं मिलेजुपुं पासापुं दतकिं खँबल म्हेतेगु । उगू इलय् छम्हानेम्हा विदेशी पासापिसं जिता भ्वाइलेन (बेला) किय्गु नं स्यंगु खः । अले फुर्सतय् चिनिया भाय् सय्केगु, साफूकुथि (पुस्तकालय) वाड थी थी राजनैतिक साफूत नं ब्वनेगु याडा । मंगोलियन पासापुं जिनपां अंग्रेजी भाय् सय्केता अंग्रेजी भासं खँल्हाइगु । अले जि अमिपाखं रुसी भाय् सय्केगु कुतः याय्गु । उब्ले माध्यम भाय्काथं चिनिया भाय् हे छ्यलिगु खः ।

जिगुहे बैसया छम्हानेम्हा चिनिया पासापुंलिसें जिगु क्वातुगु स्वापु दत ।

संभवतः वयकपुं सांघाई याय्पुं जुयमः । वयकपिन्सं अंग्रेजी भाय् नं. ल्हा । उकि मध्ये छम्हा टेबुलटेनिस बांलाक म्हेतेसःम्हा नपां स्यनिम्हा गुरुनं खः । नेवः भाषां खायाय्गु खँयें जूगुलिं उगु बलयाता खँबल धायागु जुल । व कासा म्हेतेबले स्यनिम्हा पासां जिता बलयाता स्वया म्हेतेगु मखु बरु लाहा बांलाक सांकी धायो लाहासांकेगु स्यड दी । जिगु मति बल मस्वसा गथे बलखय् लाक दाय्फै धाय्गु खः । वयकं बल म्हेतेहाँ छुं ई ब्याट ज्वंक म्हेतागुथें जक याड लाहाजक सांके बिड । अले बल मस्वसें गथे म्हेते फै धायागु खँया लिसः बल गनालाता धाय्गु सः खं सिय्दैगुलिं न्हय्पतं बांलाक न्यनेमःगु धायो दिल । बललागु थासेया फरक-फरक सः न्यड काचाक्क बल दाय्मःगु खँ न्यड जि आश्चर्य जुया । बल सतिक तापाक्क, कुने लातकिं सः पाइगु धायो द्यगुलिं ख्यःयाय्थें जिं धाया -अथेसा मिखाले

पत्ती चिड म्हेते फैला ? धात्थें वयक मिखाले रुमालं चिड बांलाक हे म्हेतल । जि धःसा जिवय् मदिक स्वास्थ्ययानितिं जक म्हेतेगु । नपां अप्वधाय्थें साफूकुथि वाड थीथी विषय व भाषाया साफू ब्वनेगु याडा ।

स्वास्थ्यनिवासय् इलय् व्यलय् पिनेयाय्पुं युवा विद्यार्थीत वयो थःथःगु कासा म्हेत थःगु कौशल क्यनेगु याः । हाइस्कूल तगिया विद्यार्थी म्हेतिबले च्वा च्वाकं जोशं म्हेतिगु अले बैस वांपु म्हेतिबले थःगुधारे ताःतापाक्क बल दायो (लड) म्हेतिगु । थःगु कौशल क्यनिगु । गुम्हासिनं बल दाय्धुंक छत्थु आनासं चाहिल ल्याहाँवगु बलयाता मिलेजुइक दायो मेपिन्ता न्हय्क च्वनिगु । चीने टेबुलटेनिस (डबल) जोडीया कासा तस्सिकं

बांला अफ मिशामचा छम्हा व मिजमचा छम्हा (मिक्स) च्वड म्हेतिगु टेबुलटेनिस कासा भन स्वय् हाँय्पु ।

अले स्वास्थ्य निबासे म्हेतवइपुं तस्कं मिलेजुयो अनुशासित धंगं म्हेति । गुम्हासिं तस्कं सट् दादां दथुई प्लेसिड्याड न्हेकि । गुम्हासिं सट् जक दायो सुकाथिं खानेदय्क

थःगु कौशल क्यड च्वनि । सट् दाइपिसं हाँय्पुकेगुस्वयो जोश जोशं म्हेति ।

नकतिनियाय्पुं मिडिलस्कूल याय्पुं टेबुल स्वयो कप छगःजक तःहिपुं मचात म्हेतिबले भन जोशं म्हेति । सुकापु पेड्गुथें याड काचाकाचा म्हेतिगु तस्कं स्वय् हाँय्पु । किसान व मजदूरत धःसा अप्वः भलिबल व बास्केटबल म्हेते यो ।

प्र.मं. वि.पि. कोइराला चीनय् भ्रमण भःबले पेकिङ्ग रङ्गशालाय् चिनिया व रुसी पुचःया दथ्वी फुलबल म्हेत्कल । स्वकःमित रङ्गशालाय् मन्हयंकहे दः । वि.पि. कोइराला नपां चिनिया प्र.मं चाउ एन लाइ नं नपां हे दी । चिनियातय्सं रुसी पुचःयात पेलेयाड गोल हे छ्वसां चिनियात सुंक शान्त जुयो स्वयो च्वनिसा रसियनतय्सं अथेहे पेलेयाड यंकिबले व गोल छोइबले तस्कं लाहापा थाड मित्रवत व्यवहार याइ । चाइनिज तय्सं

गोलयाइबले ल्हापा मथा अले रसियन तय्सं गोल छोइबले तस्कं ल्हापा थागु खड आश्चर्य जुयो जिं जिम्हा दोभाषे (भाय् हिलामी) श्री लि याके न्यडा । श्री लिजुं न्ह्यल न्ह्यल लिसः बिल- वयकपुं जिमि पाहां खः जिपुं ब्वनामि खः । श्व मैत्रीपूर्ण कासा खः । कासा त्याके बुकेगु स्वयो मित्रताया निंतिं म्हेतिगु खः । अथे धायो च्वंबले जिं श्री लिया ख्वः स्वयोच्चडा । वयक तस्कं लय्तायो मुसुकाकां कासा व मित्रतायाबारे जिता कड च्वना ।

लिपा अमेरिका व चीनया कुटनीतिक स्वापु बांलामजुबले चिनियाँ भाय्सःपुं २५ म्हा २६ म्हा अमेरिकी पत्रकारतय्सीं दकले न्हापां चीन भ्रमण यागु जुल । वयकपुं भ्रगुलि चिनिया ल्यासे- ल्हाम्हो (युवा) त लय् मतः । गुबलें गुबलें किपा (फोटो) काय्तानकिं काय्के मबिइगु धाय्गु गुनासो चाउ एन लाइयाता धायोद्युगु नपां पत्रिका व साफू खय्न् ब्वडा । उब्ले पत्रकारपिन्ता प्र.मं. चाउ एन लाइ नं मित्रवत भाषं हे लिसः बियो द्युगु खाँ जिके अःनं लुमांसे वनि-“भीगु नेगू देदथ्वी तःदा निसें कुटनैतिक स्वापु मरुनि । उकिया दथ्वी भन मनमुटाव (तंस्वय्गु) जक जुयो च्वन । श्वहे खाँया लिच्वः युवा तय्के लाइगु स्वाभाविक हे खः । जिमिगु देशे बाँमलागु छुं थाय् मरुगु जुसा छिकपिसं उगू फोटो काय् दैगु नं मखु । चीने बाँलागु थाय्न् यक्व हे दः । कुटनैतिक सम्बन्ध बाँलाय्वं थजगु गुनासो बुलुहुँ तड वानि ।

अथेहे न्हापां चिनिया युवा पिडग पडग (ख्ये बलम्हेतिपुं) पुचःया कासामित अमेरिकाय् दक्षिणपाखें भ्रमणयाता उगु इलय् अमेरिकनतय् मति चिनियात धाय्पुं तस्कं क्वय्याय्पुं छुं हे मरुपुं चिमिगु देशदक क्वह्यंक प्रचार याड तःगु खः । तर चिनिया कासामिपिसं अमेरिकाय् ख्येबल (टेबुल टेनिस) म्हेत अमेरिकनतय्ता बुकबले अमिगु खेल कौशल खाड अमेरिकन युवातय्गु धारणा फहिल । गुगु घटनां नेगू देशया सम्बन्ध क्वातुकेता ग्वाहाली जगू खाँ नेतातय्गु टिप्पणी व पिनेया थी थी माध्यमं न्यडा ।

उकिं जिगु मतिं भीपुं कासामिपिन्ता पिने म्हेत्के छोयबले फुक्क खाँ ब्याक योग्यम्हा व कौशलयुक्त याड छोयमःगु सल्लाह बियो च्वडा । अले उगु देया मित्रताया खाँ बांलाक थुइक छोयमः । मेगुखाँ भीपुं कासामिपिन्ता उगु देया भाय्या ज्ञान, सदाचारी, थःगु दे प्रतिया माया, ममता व कर्तव्य नपां ब्वंगु देया बारे भीगु देनपांया कुटनैतिक सम्बन्ध थीथी तुलनात्मक परिचय स्यड छोयमः ।

भीपुं कासामित म्हेत्के छोयबले विसिके छोइगु, धेबां न्याइगु, कमेयाय्मःगु खाँ काड मखुगु लायँ यकिगु नपां कासामिपिसं याइगु बांमलागु व्यवहार छुच्चागु खाँ देशयागु वेइज्जत जुइगुलिं बांलागु तालिम व ज्ञान बियो छोयमःगु ताय्क च्वडा । नपां सल्लाह बियोच्चडा । चिनिया कासामि व चीन देश पाखें भीसं श्वहे ज्ञान सय्के मः ।

इलं पाकगु पहः

(चिबाखे)

✦ आशाकुमार चिकंञ्जार

क्वखं मिजंम्हा चकुचा छम्हा ज्वनेवं छब्वथां छकुचात चिरचिर चिरचिर हा हां विरोधया सः प्वक च्वन । ब्वा चकुचाय्ता स्याय् धुंक मिसाम्हा चकुचाय्ता नं क्वखं ज्वड ब्वाय वान । विरोधया सःप्वकं प्वकं चकुचा ब्वथानं क्वया लिने लिने ब्वयो वाडतुं च्वन । क्वया त्वाथं मिसाचकुचा प्यात्त कुताँवान । अले सञ्जोगं मिसा चकुचा इमाया प्वंगु स्वँखय् लात । क्व ग्याड विस्सू वान ।

मिसा चकुचां इमाया स्वँखय् लुँक्वचा, वहक्वचा खान । व छत्थुं अजु चायो प्यखेरं स्वत । अले चाकछिं च्वड थःता (सुरक्षा) पः च्वड च्वपुं चकुचा ब्वथां खान । अमिता उजंबिल । अय चकुचात छपुं छु जक हाल च्वडागु

? श्व चानचुनगु स्वँ खःला ? श्व दरबार खः दरबार ! अः जि छमिम्हा लानी जुल राष्ट्रपति जुल । मिसा चकुचाय्गु सः न्यंबले ब्वथां चकुचात छत्थुं हे ग्यात । अले बचं फ्वन हजुर जिमिसं छु सेवा याय् माला थें ? उजं दय्क बिज्यौं हूँ । जिमिजं भीगु देशया निंतिं सहिद जुयो वान । अःजि बखीं नं फियो चाहिले । जिगु तुतिखय् घः दः जिता दकले थिकेगु मोटर न्याड न्हिँ । जिगु पापुखय् घःदः । जिता हेलिकप्टर न्याड न्हिँ ।

खाँ न्यड च्वपुं चकुचातय्सं मिसा चकुचाय्गु न्हापायाय्गु खाँ लुमांक लुमांक थःता थमं म्वायँ नक च्वन ।

माओ नं. संशोधनवादया विरुद्धय् निर्णायक संघर्ष न्ह्याकगु खः

माओ त्से तुङ्गया १२५ दौं या बुदिया सन्दर्भय् नेमकिपाया नायो नारायणमान बिजुक्छें (रोहित) नपां या खँलाबल्हा

न्हसः चिनियाँ क्रान्तिया न्हयलुवा (नेता) माओ त्से तुङ्गयाता छिं गुकाथं लुमांकचडा ?

लिस : चिनियाँ क्रान्तिया न्हयलुवा माओ त्से तुङ्गयाता चिनियाँ जनतातयम्हा जक मखु बरु अन्तर्राष्ट्रिय कम्युनिष्ट आन्दोलन व सर्वहारा वर्गया नेता या काथं म्हासिङ्क चडा । वयकं छगू जक उपनिवेश देशया विरुद्धया ल्वाङ् द्यगु मखु १३/१४ गू उपनिवेशवादी देशया विरुद्धय् मदिसे संघर्षया न्हयलुवा जुयो ल्वाङ् द्यगु खः । गुकिं भीसं वयकयाता रणकौशलखे तस्कं स्यल्लाम्हा किसान आन्दोलनया नेता व चीन देशे मार्क्सवाद-लेनिनवादयाता मिलेजुङ्क छ्यलेगुलि तस्कं सफलम्हा क्रान्तिकारी काथं म्हासिङ्केफः । वयकं चिनियाँ इतिहासया (सूक्ष्म अध्ययता) कुलांदाक ध्वाथुङ्क भःम्हा साहित्य व कलाया पारखी नपां कवि हृदयी व स्वंगुगु विश्वया छम्हा स्यल्लाम्हा विश्लेषकनं खः । वयकयाता लुमांकफःसा विश्व कम्युनिष्ट आन्दोलनया दृष्टिकोणया तुङ्गलाय् २१ औं शताब्दीया थःथगु देअले विश्वया भैतिक व आध्यात्मिक परिस्थितिया मूयाङ्कन याय्ता ग्वाहाली जुइ ।

न्हसः विश्व कम्युनिष्ट आन्दोलने माओया (ग्वाहाली) योगदान गुकाथं थुङ्के फै ?

लिस : स्तालिन मदयधुङ्क खुश्चेभ गुटया पुँजीवादीबीचः व अमेरिकी साम्राज्यवादया हःने कप क्वछुसिलिं रुसी संशोधनवादया विरुद्धय् माओ नं नेतृत्वयाङ् द्यगु चिनियाँ कम्युनिष्ट पार्टी छगू धिसिलागु सैद्धान्तिक संघर्ष यात । कम्युनिष्टया नामं पुँजीवादी बिचः बय्बय् याय्गु संशोधनवाद वा विश्वासघाटया विरुद्धय् माओ नं निर्णायक संघर्ष न्ह्याकदिल । उब्ले सोभियत संघ पार्टी नेतृत्वया हुनिं (कारण) संसारया फुक्क धाय्थें कम्युनिष्ट व मजदुर पार्टीयाता तहांगु आशा, विश्वास नपां प्रभाव लाङ् च्वंगु खः । उकिं माओ नं उगू प्रभावं लिफेङ् धात्थेंगु मार्क्सवाद

नारायणमान बिजुक्छें (रोहित)

व लेनिनवादया लाँपुइ विश्वया कम्युनिष्ट आन्दोलनयाता हज्याक संशोधनवादं बचेयाङ् ह्यगुली अभूतपूर्व सैद्धान्तिक संघर्ष न्ह्याक दिल । शान्तिपूर्ण संक्रमण, संसदीय लाँपु हे समाजवाद वङ्गु, साम्राज्यवादीतय्गु (चरित्र) पहः पाय धुङ्कगु व युरो कम्युनिज्म थजगु सिद्धान्त हे मरुगु व मार्क्सवाद व लेनिनवाद बिचःयाता भाङ्गु लाय्गु मतिया पुचः नपां स्यल्लागु संघर्ष यासैं माओ नं मार्क्सवाद लेनिनवाद व क्रान्तिकारी बिचः याता म्वाक तल । थौं इतिहासं थ्व खाँयाता प्रमाणित याय् धुङ्कगु दः कि रुसी संशोधनवाद सामाजिक साम्राज्यवादे पतन जुल, सोभियत संघे नं पुँजीवाद लिफ्यङ् हल, अले सोभियत संघ १५/१६ गू भागय् क्वचा क्वचा जुल । पूर्वी युरोपेली समाजवादी देत पोल्याण्ड, पूर्वी जर्मनी, हंगेरी, रोमानिया, बुल्गेरिया, चेकोस्लोभाकिया, युगोस्लाभिया, अल्बानिया थी थी देशय् नं पुँजीवाद लिफ्यङ् हल नपां इटाली स्पेन, फ्रान्स थजगु युरो कम्युनिज्मया पालिङ् जुइपुं कम्युनिष्ट पार्टी त फुक्क पुँजीवादी दलखय् हिलः । उगु पार्टीखय्

चवड च्वंपुं सच्चापुं क्रान्तिकारीपुं धःसा थी थी नाम संगठित जुल ।

मार्क्सवादी-लेनिनवादी क्रान्तिकारी सिद्धान्तया ह्योगु ध्वार्यै (भ्रण्डा) संसारय् अफ च्वयथ्यैक व्वयकेया लागिं का. माओया थुगु ग्वाहाली जोडामरु । गथे लेनिन व उब्लेया मार्क्सवादी, क्रान्तिकारीपिसं बर्नस्टिन व काउत्स्की थजपुं संशोधनवादीतय्गु विरुद्धय् ल्वाड दिल । माओ नं अथे हे संघर्ष न्ह्याक तहांगु योगदान याड दिल ।

न्हयसः गुम्हां गुम्हां च्वमिपिन्सं चीनया थौया विकास १९७८ लिपाया न्ह्यलुवा तय्सं यागु खः थुकि माओया छुं योगदान मरु । अफ माओया नीतिखय् चवड च्वंगु खःसा थौया अवस्थाय् थ्यनिहे मखु धाइपिन्ता छु लिसः बिय फै ?

लिसः १४ गू साम्राज्यवादी देशया आक्रमणं लाककायो तःगु देयाता तःतः हांगु युद्धयाड चीन स्वतन्त्र याय् मफगु जूसा नपां पुँजीवादी व सामन्तवादी व्यवस्था हाकुतिड छ्वय् मफगु जुःसा संसारय् दकले अपः जनसंख्या दःगु चीन देशय् करोडौं करोड ज्यापु ज्यामी तय्ता सामन्ती शोषण व पुँजीवादी शोषणं मुक्त याय् मफगु जुःसा थौया अवस्थाय् थ्यनिगु मखु । साम्राज्यवादीतय्पुं छुपें पुँजीपति वर्गपाखें राष्ट्रिय पुँजीपति वर्गयाता मुक्त याड देया विकासय् छयले मफैगु जुइ । जनवादी गणतन्त्र चीनय् आर्थिक विकासया बल्लागु जग निस्वानेगु ज्या माओत्से तुड व चाउ एन लाइया पालय् हे जूगु खः । उब्ले माओ नं छगू नीति हच्यगु खः ‘पुलांगु युगं न्हूगु युगया सेवा याय्गु अले विदेशी वस्तुं स्वदेशया सेवा याय्गु ।’

चिनियाँ ज्ञानं व बुद्धिं चीनया न्हूगु युगया सेवायाय्गु नपां विदेशी ज्ञान-विज्ञान प्रविधि व पुँजी थःगु देया सेवा यो धाय्गु थुकिया भाव खः । श्वहे छथ्वः मूलमन्त्रखं थौया चीनया आर्थिक विकासयाता लाँपु क्यन ।

सन् १९६० पाखे अमेरिकी महिला पत्रकार अन्ना लुइस स्ट्रोङ्गं छम्हा वरिष्ठ नेतानपां सोभियत संघ व जनवादी गणतन्त्र चीनया दथ्वी जूगु सैद्धान्तिक संघर्षखं चीनयाय्गु आर्थिक विकास लिपा मलाइला दक न्यन ।

संरा अमेरिकी साम्राज्यवाद जापानया हिरोसिमा व नागासाकी आणविक बम क्वफ्वड लाखौं मनू स्याड भौतिक निर्माणत ध्वस्त याड संसारता ख्याड च्वंगु इलय् अन्नां अध्यक्ष माओ याके न्यड दिल - अमेरिकी साम्राज्यवादके आणविक अस्त्र दःगुलिं चिनियाँ व मेमेगु देशया क्रान्ति सफलयाय्ता थाकु मजुइला ? थुकिया ख्याच्च प्रभाव मलाइला ? उकिया लिसः माओ नं धायो दिल - छगू नेगू ल्वाभः खं युद्धया निर्णय याइ मुख । स्वयंबले बल्लायें च्वम्हा अमेरिकी साम्राज्यवादीता बुके मफै धाय्गु मरु । अपुं भ्वँतं भुड तःम्हा धुँजक खः । आणविक हतियारनं भ्वँतं भुड तःम्हा नक्कली धुँ जक खः ।

अध्यक्ष माओया उगु खाँ खं संसारया जनताया नुगलय् आशाया स्वह्वल, उत्साहया मता च्यात । अन्ना लुइस स्ट्रोङ्ग लिपा चीनय्हे चवड समाजवादया सेवा याड दिल । उकिं नां खोले मजुम्हा चिनियाँ जनताया छम्हा वरिष्ठ नेता नपांया खँल्हाबँल्हाख्य धायो दिल - हिदा खय् हे आर्थिक विकास हज्याय् फः तर सैद्धान्तिक संघर्ष धःसा पुस्तौं पुस्ता बिते जुय फः ।’

सन् १९८० पाखे चीनय् आर्थिक नीति दय्कल । व ल्याखं विदेशी विज्ञान, प्रविधि व पुँजीया लगानी जूगु ४० दा दत । उलिया दुनें चीनया आर्थिक विकासं संसारता चकित यात । तर थौंतक सोभियत संशोधनवादीत नपांया सैद्धान्तिक संघर्ष क्वमचःनि । अथेयां रुसे सोभियत संघ व समाजवाद हे मंत । श्व ल्याखं भ्रण्डै ६० दा अथे धाय्गु नेगू पुस्ता जक तुता । उकिं अध्यक्ष माओ व चिनियाँ नेता तय्गु चिन्तन तस्सिकं दूरगामी व गम्भीर खाने दः ।

थुकिया अर्थ - पुलांगु पुस्ताय् हे आर्थिक जग, चीनया कुटनैतिक सम्बन्ध व आर्थिक चिन्तनया खाका तयार जुय धुंकल ।

न्हयस : माओ त्से तुड व माओ विचारधारा पाखें नेपाली समाज व जनतातय्ता गजगु प्रभाव लागु खाने दः ?

लिसः का. माओ त्से तुङ्ग व माओ विचारधाराया प्रभाव

नेपाली जनताता अपलं लागु दः । तर विदेशी शक्तिं
माओत्से तुङ्ग विचारधाराता अराजकताबदीनपां स्वाय्
हःगुलिं नेपाली जनतात उकि भतिचा भ्रमे लाड च्वंगु
दः ।

न्ह्यस : माओया नामं नेपाल व संसारया थी थी देशय्
सशस्त्र विद्रोह जुल । अप्वधाय्थें असफल हे जूगु
खाने दः । उगु सशस्त्र विद्रोह व माओ विचारधारा
दश्वी छुं क्वातुगु स्वापु दः धाय् फैला ?

लिसः सशस्त्र विद्रोह व व्यवहारे माओ त्से तुङ्ग विचारधाराता
छयलेगुलि अपलं पाःगु खाने दः ।

न्ह्यस - खुश्चेभपन्थी संशोधनवादया विरुद्धय माओ नं
सम्भौताहीन संघर्ष याड दिल् । अझ संरा
अमेरिकानपां कुटनीतिक स्वापु तयो दिल् । छु
संशोधनवाद स्वयो साम्राज्यवादतनपां स्वापु तय्गु
उचित जूला ?

लिसः साम्राज्यवादनपां वर्गीय व सैद्धान्तिक संघर्ष फरक खःसा
कुटनीतिक स्वापु व संघर्ष भिन्न विषय खः । कुटनीतिक
चातुर्यनं राजनैतिक संघर्षया छगू अङ्ग खः ।

न्ह्यस - सांस्कृतिक क्रान्तियाबारे छुं खाँ धायो दिसैं ?

लिसः सैद्धान्तिक विषयया ल्वापु लिपा पार्टी दुनेया थःथया
दश्वी आन्तरिक संघर्ष सत्ता संघर्षख्य हिल वांगू खानेदः ।
उगुइलय् विदेशी तत्त्वतय्सं अन्तरध्वंसया मौका भःपियो
स्येकेता स्वइगू स्वाभाविक खः । उकिं लिपा माओ त्से
तुङ्ग अस्वस्थ जुल ।

न्ह्यसः माओ त्से तुङ्ग पाखें कम्युनिष्ट पार्टीया कार्यकर्ता
तय्सं छु छु खाँ सिइके बहः जु ?

लिसः निस्वार्थ रुपं देश व जनताया सेवा याय्गु भावना का.
माओ त्से तुङ्ग पाखें सय्के मःगु मूखाँ खः । पद वा
धेबाया नितिं मखु पार्टीया अनुशासने च्वड थःथः गु थासं
थाकुमचसैं मदिक जनताया सेवा याय्मः धाय्गु हे माओ
पाखें सय्केगु तःहांगु शिक्षा खः ।

(स्रोत - श्रमिक वापौ)

निपु म्ये

- सुरेन्द्रराज

क्वतेक च्वंपिनिगु सः थ्व

क्वतेल तई गुलि ?

त्वाप्वः हे तिकःतसां स्व

चिल्लाय् दड् हालि ।

विचया ह्यु-मता खः थ्व

स्वयेक सुनं कुनी ?

ह्युपाया लुमुगु जः थ्व

स्वयेक सुनं पानी ?

युगं बिउगु हःपा थ्व

जनता धायें दानी

ईः लं च्वगु किपाः थ्व

ह्युउँसे - ह्युउँसे च्वनी ।

जन-जनया नुगःमिखा थ्व

न्ह्याक्व हे खिउँ सां खानी

संघर्षया मिब्वाला स्व

धाकु हे वसां च्याडाच्वनी ।

भिता मिखा पिकः पिकः

भीगु सकतां लाक कःगु

भीगु प्वाः सधां घां लाक

अमि न्ह्याबलें धकः तय नःगु

सह याड गुलि सह याये ?

स्वयो जक न्ह्याबलें गथे च्वने ?

भिता क्वाड भिता थ्याड

वपुंहे मथां तःमि जूगु

भिता ख्याड भिता पाड

लाय्कु अमिगु क्वसः यागु

स्वय जक न्ह्याबलें गुलि च्वने ?

सुंक जक न्ह्याबलें गुलि च्वने ?

भीता क्वतेल तगु अमिसं

सदानं ख्वयेक तगु अमिसं

भीगु हि-चःति त्वंगु अमिसं

म्वा-म्वाकं स्याये तांगु अमिसं

व्वःलासा भीसं छाया मकाये

अत्याचार जुसैं छाया मल्वाये ?

पुर्खा याड तकगुति हे भी २१ औं शताब्दीया मनूतय्सं याय् मफूसा भीगु छु अर्थ दै ? – मेयर सुनिल प्रजापति

✦ शान्ति तामाड

मेयर सुनिल प्रजापति

दाचिछ न्ह्यौं मेयर सुनिल प्रजापतिजुं सेतो पाटीखय् खँलाबँला याय्गु भूवल्य् पैगू खाँखय् हःकाय्गु धायो द्यगु खः । मथां सम्पदा ल्हवनेगु, लाय्कु नपां पुलांगु बजारे ल्वहँतं सियगु, नगरया सुचुकुचु व सम्पदा क्षेत्रे सवारीसाधन महय्केगु । थुगुखाँ वयकयाता लुमांक बिय् हे म्वाय्क वय्कया न्हिपौ (डायरी) खय् च्वयो तःगु नपां जिपुं खँलाबँला लिपिडः न्यनेता वयागु इलय् मेयर प्रजापतिजुं छिकपिनिगु हःने याडागु बाचाकाथं फुक्क ज्या न्ह्याके धुंगु जक मखु गुलिं ज्या क्वचाय् धुंगु नं दः धायो दिल ।

लाय्कुली मोटर हय्केमबिया । तःमाही माघ महिनाय् निसैं पेपांग्रा गाडी त हय्के मविय्गु क्वछिय धुन । दत्तात्रय क्षेत्रे ल्वहँतं सियगु ज्या सिधैन नपां मेथाय् नं ल्वहँ तं सियगु ज्या सुरु जुय् धुंकल । नगरे सुचुकुचु याय्गु मतिं बःछिया छक दाच्छी हाँ निसैं सफाइ अभियान न्ह्याक च्वडागु जुल । ख्वपया विशेषता धाय्मः जनप्रतिनिधि, कर्मचारी व स्थानीय सलंस जनतात बःछिया छक सुचुकुचु याय्ता मःगु च्वाफी, साबेल ज्वडः वै ।

जनतातय्ता अनिवार्य मखु थःगु मनं खाडहे वयो च्वंगु खःसा जनप्रतिनिधि व कर्मचारीत धःसा मवसिं मगा । गुब्ले डाट्ट स्वयो अप्वः वगु दःसा द्रष्टि स्वया गुब्ले म्हव मजु । गुगु थासय् सुचुकुचु याय्गु खः व थाय्या जनतात, पुचः क्लब, बाचनालय, स्कूल व कासामितनं ग्वाहाली याय्ता वड । गुब्ले गुब्ले प्रहरी व सेना नं सुरक्षाया लागिं जक वडगु खः । फोटो कायता, टीभीखय् वय्ता, प्रचारप्रसार याय्ता जक थजगु ज्या याडागु मखु । जनताया दुनुगलं निसैं ग्वाहालीया मतिं जिमिगु अभियानता ग्वाहाली याडः वगुलिं वयक पिनिगु क्वातुगु साथ दः जक जिमिसं निर्धक्क धाय् फया । धात्थेगु जनताया

निंतिं ज्या साड वयागुलिं उकिया फल नं बांलागु वयो च्वंगु दः । – प्रमुख प्रजापतिजुं धायोदिल ।

सुचुकुचु नपां सम्पदा ल्हवनेगुलि ख्वपया जनतातय्ता दुथ्याक नपां विज्ञ तय्के सल्लाह कायो जक ज्या न्ह्याकेगु ख्वप नगरपालिकां याडः वयो च्वंगु दः ।

सरकारं गथे याडदक स्वयो च्वनेगु स्वयो भी पुर्खा गथे दय्कला ? उब्ले न इञ्जिनियर दः न आर्किटेक्ट फुक्क थःगु हे सीप व क्षमतां दय्कगु : । श्व तस्कं गर्वयाय्बहगु खाँ खः । उकिं जिमिसं स्थानीय जनताया दथ्वी खाँ तयो वयकपिनिगु सल्लाह काथं हे ज्या साड वयागु खः ।

ख्वप नगरपालिका व पुरातत्त्व विभागया सहकार्यखे दरबार क्षेत्रया सिद्धिलक्ष्मी देगः ल्हवनेगु ज्या सिधल । तलातुंथीया फल्वा ल्हवने धुंक उपभोक्ता समिति नगरपालिकाता लः ल्हाड बिय धुंकल । याँय-यलाँय् थें थाना सम्पदा ल्हवनेता ठेक्का बियगु व विदेशी तय्के धेवा काय्गु मयाडा । ख्वपय् जनतां ज्यां ग्वाहाली (श्रमदान) याड । चन्दा बिड । नगरपालिकां लगानी

याइ । उकिं गुलि तुयमःगु खः व इस्टमेट स्वयो म्हव जक धेबां तस्सिकं बल्लाक बांलाक देगः मथः फल्चा ल्वहँहिति त ल्ववने फःगु खः । थ्व मेपुं स्वयो तस्कं पागु व बांलागु पक्ष खः ।

भवखाब्बयो ख्वपय् १३० गू स्वयो अपः सम्पदा त स्यन । उकिमध्ये ३७ गू ल्ववने धुन । यक्व धाय्थें ल्ववनेगु ज्या जुयो च्वंगु दः । छुं छुं सम्पदा ल्ववनेगु ज्या पुरातत्त्व विभागं नं याड च्वंगु दः । 'संग्रहालय थजगु छगू नेगू तःतः हांगु सम्पदा बाहेक जिगु कार्यकालय् फुक्क सम्पदा ल्ववने धुंकेगु' दक प्रमुख ज्युं धायो दिल ।

भवखा ब्वय्धुंक सम्पदा ल्ववनेता जर्मन सरकारं १ अर्ब २० करोड बराबरया दां आर्थिक ग्वाहाली याय् दक वगु तर प्रमुख प्रजापतिजुं उगू सहयोग अस्वीकार याडागु खाँ कड दिल । छाय् धःसा जर्मनी प्राविधिक टोली च्वड अमिसं धः थें (निर्देशनय्) ज्या याय् मःगु, अमिसं धःथाय् हे सामान न्याय्मःगु सिमन्टी व दण्डी त छयले मःगु खाँ धः बले भीसं मज्यु दक जर्मन राजदूतनपां स्वक छलफल याडाबले अपुं हामग्वछिहे क्वहँ मवगुलिं भीसं अमिगु सहयोग मकायागु खः । अमिसं धःथें सिमेन्टी, डण्डी तयो भीगु सम्पदा सेंकेगु ज्या भीसं याय् फैमखु हकनं थ्व भीगु ऐन कानुननपां मिलेनं मजु । भीगु सम्पदा म्वाकेता भीता कतया मभिगु सहयोग नं म्वः । - वयकं धायोदिल ।

उलिजक मखु, पुरातत्त्व विभागं याकगु गलत ज्याया विरोध याथें सम्पदा क्षेत्रे फुसुगु ल्वहँतं स्यगु, तलेजु दुने सिमन्टी पागुया विरुद्ध भी हालागु दः । विरोधयाड दोह ज्या सांकागु दः ।

ऐन विपरीत भीसं गथे ज्या साने फै । भीसं हे नियम कानुन मानेमयासा सुनं याई ? अःनं गुलि नं संस्थात १० गू २० गू लाख करोड दांज्वड नगरपालिकाय् भःपिन्ता जिमिसं नगरपालिकाय्गु खाताय् निःसर्त धेबा तयो ब्यसा जक काय् फै नत्र दुःख याड दियेमतेजक जिमिसं धायो च्वडा । फुक्क ज्याखय् विदेशी तय्के धेबा कायोजक सानेगु खःसा भी इञ्जिनियर, अले भिमहा सरकार छु याता : फुक्क विदेशीतय्ता ठेक्का ब्यसां जिल । ख्वप नगरपालिकां चाय्कतःगु इञ्जिनियरिङ्ग कलेजं जक दाच्छिया ४३२ म्हा इञ्जिनियर तयार याइ । अथे हे थ्व वर्ष नगरपालिकाता २५ गू शैयाया

अस्पताल दय्केगु स्वीकृति ब्यगु दः । थुकिया क्षमता वृद्धि याड १०० शैया थेंकेगु जिमिगु लक्ष्य खः । अः नगरदुनेया स्वंगू स्वास्थ्य चौकी ३० म्हा डाक्टर दः । १६ म्हा विशेषज्ञ डाक्टर खः । नगरदुने छगू वडाय् छम्हा नर्स काथं छें छें नर्सिङ्ग सुविधा बियो च्वडागु दः । स्वास्थ्य चौकी चच्छी न्हिच्छी आकस्मिक सेवा बियो च्वडागु दःसा नगरपालिकां हे नेगू वास पसः तयो (सहूलियतं) दांक वांस बियो च्वडागु दः । - प्रमुख प्रजापतिजुं धायो दिल ।

नगरपालिकां सरकारी व निजी स्कूलय् ब्वकिगु मपाकेता शिक्षक काज सरुवा, तालिम नपां अनुगमन नं याड च्वड्गु दः ।

विदेशय् सरकारी स्कूल दः तले निजीखय् ब्वकिमखु तर भीथाय् अखः उकि सरकारी स्कूलया स्तर थाकायो ब्यसा निजीया महत्त्व अथें हे म्हव जुइ अले गर्वयाड सरकारी स्कूले ब्वकेता अभिभावकत हथाय् चाइ । अथे हे मातृभाषा शिक्षायाता बःबियो नेपालभाषा लिपि व संस्कृति विषय ब्वकेगु, स्वदाय् दुने ८ गू तगितक फुक्क स्कूलय् लागु याय्गु नीति काथं ज्या साड च्वंगु जुल । जिमिसं नगरदुनेया ९२ गू स्कूले नेपालभाषा व लिपि अनिवार्य याडागु खः । गुकि नेवः मखुपिसं नेवः भाय् छुयाता ? जक नं धःगु न्यने दः । अथेजसा थःगु देया भाय् त्वःत चाइनिज, जापानिज भाय् छुयाता ? उकिं फुक्क स्कूलय् शैक्षिक सामग्री व सन्दर्भ सामग्री बियो थमनं पुस्तकालय वड इन्टरनेट स्वयो पाठ्यक्रमया लिधंसाय् ब्वकेमःगु व्यवस्था याडा । स्थानीय गतिविधितानं पाठ्यक्रमे दुथ्यांकेगु कुतः याड च्वडा । थःगु थाय्या जानकारी मरुसा मेगु देशे वानेबले गथे थानाया विशेषता काने फै ? उकिं ख्वप देयाता थानातक थेंकेता योगदान बियो दय्पुं व्यक्तित्वतनं पाठ्यक्रमे दुथ्याका ।

अः हिदा, हिंदादालिपा ख्वपय् ब्वनिपुं ब्वनामि पिसं प्यंगु भाय् सय्कि, खय् (नेपाली) नेपालभाषा, अंग्रेजी व मेगु छगू भाय् गुकिमध्ये अंग्रेजीबाहेकं चिनियाँ, फ्रेन्च वा मेगु छु नं छगू भाय् नगरपालिकां स्यनेगु खाँ प्रमुख प्रजापतिजुं कड दिल ।

सभ्यताया ताकी गय्गु भवःलय् छगू भाय् व खाँगवः दय्कता टुलंढदा बिते जुइ । अजगु भाय् म्वाक तय्गु जिम्मा

चिनाखें

धुं छहाक जीवन सत् चरित्रया

चमि : रामप्रसाद प्रजापति

धुं छहाक जीवन,
मिं मथ्युतले वयागु अस्तित्व शून्य
जव मिं थिइ
जन्म जुयाविइ व सुवासया
मि धुंया जन्म आधार ख
धुं च्यानांतुं च्वनि
धुं च्यानानं न्हानंतुं वनि
च्याना न्हायगु हे
वाय्गु सत् स्वभाव
अकिं मि धुंया गति नं जुइ

धुंया गतिशीलताय्
भूत कुत्युवनि
खरानी जुया,
वर्तमान च्यानांतुं च्वनि
सुवास ह्वला,
भविष्य क्वाकां तुं यंकि
अडिग जुया,

सिन्कां मियाता
निरन्तरताय् तया
सिन्काय् भुनातगु
धुंया जिवन तत्त्वतः
सिन्काया पालगु कू नापां
थगु सुवास ह्वलान्तुं यंकी
अकिं सिन्का धुंया
जिवन पद्धति जुइ

थःगु गतिशीलता नापं
चिहाक जुयावना च्वंगु
जिवनया लसताय्
न्हिला न्हिला ह्वला च्वंगु सुवासं
प्यखेंया नवगु फय् तय्ता
न्हंका छवई
लकस हीकावी थःत च्याका

धुं या थज्यागु उदारताय्
थःगु अस्तित्व स्वाकातय् या नितिं
नवःगू फय् त भः भः न्हुया
धुं नं ह्वलाच्वं कूयातगु
चिची त्याय् सनि
तर भन् चखेना वी
सुवास प्यखें न्यंक

धुं क्रमसः थःगु गति नापं
चिहाक जुयांतुं वनि ,
अन्त्य सिना वनि मी
दि वैगु गति,
केवल स्वाना च्वनि
वय्गु अमरताया चिं
मिं नय् धुंकगु
छःगु थुथागु सिन्का
बस् ! सहिदया इवाताथें

भीगु खः । अथे जुगुलिं स्थानीय भाष्याता
मावि तर्गितक अनिवार्य याय्गु कुतः याड
चवडा नपां भाषा स्वाकेगु ज्या नं याड
चवडा ।

थुजागु ज्याखे ग्वाहाली याय्मःम्हा
केन्द्रीय सरकारं भन पंगःथानेगु ज्या याड
च्वंगुलि प्रमुख प्रजापतिया चित्त बुभे मजुगु
खाँ काथं स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन
प्राविधिक जनशक्ति तय्गु अधिकार
स्थानीयता व्युकाथं कृषि विशेषज्ञ,
ओभरसियर, इञ्जिनियर, नर्सथें जःपुं
प्राविधिक जनशक्तितय्दय् मःगु खः तर

केन्द्र सरकारं अःतय्मतेनि जक आदेश (उजं) बियो च्वंगु दः । थ्वयां भीगु अधिकार
लुटे याय्गु ज्या जुल । संविधानं संघीयता
या खाँल्हाइगु, कानुनं वहे खाँल्हाइगु तर
मन्त्रीत व केन्द्रीय स्तरे च्वनिपुं प्रशासकतय्
धःसा अजगु च्यूता हे मरु । संविधान हे
ध्वा मथुलाला धाय्धःसा थःपिसं हे दय्कगु
अले छयलेगु (कार्यान्वयन) इलय् छाय्
वेकोय्केगु ? उकिं कर्मचारी भर्ना व स्थायी
याय्गु ज्याखय् केन्द्र हस्तक्षेप (लाककाय्गु)
याय्गु खःसा स्वायत्तताया छुं अर्थ दैमखु
।- प्रजापतिजुं धायो दिल ।

केन्द्रं हिस्साइगु स्वयो जनताया

ग्वाहाली लयतायो दीम्हा प्रमुख प्रजापतिजुं
जिमिसं न्ह्यागु नं ज्या स्थानीय जनताया
हितया नितिं याय्गु खः । अले जिमिगु
ज्या गथे च्वं दक न्यनेता छुं छुं नं वानेगु
याडागु जुल । फुक्क लय्ताय्केयां थाकुगु
ज्या जुल । यक्वसिनं बांला धायो च्वंगु
दः । मेपिसं नं संघीयताया मू थुइकेता
ख्वप नगरपालिकाय् वयमालिगू काथं
जिमिसं ज्या याड केने । जिगु हे पालय्
ख्वप नमुना नगर जुइगुलिं शंका मरु ।-
वयकं निर्धक्क धायो दिल ।

सेतोपाटी अनलाइन डट कम (पुस १७
गते) ल्हययो कायागु

भारतया थौ या अवस्था

नीरज लवजू

भी जलाखाला दे भारतय् सन् २०१४ य् जुगु ल्यःज्या (चुनावं) भारतीय जनता पार्टीका नेता नरेन्द्र मोदीयाता प्रधानमन्त्री पदय् त्याकगु खः । 'बाँलागु ई वर्इतिनि' धापुया हुनिं भाजपां

चुनावय् बहुमत हगु खः । भारतया इतिहासय् तदाँ लिपा बल्लागु सरकार निस्वांगु उगु इलय् यक्वो धाय्थिं भारतीय जनतातय्सं धाथें छुं भचा ह्युपा वर्इगु आशा यागु जुलः । तर थौ डादा लिपा लिफःतंपुल स्वयंबले भारतीय जनताया उगु आशा पुवांगु खानेमरु । बरु भाजपा सरकारं भारते छगू ग्यापुगु ई जक निस्वांगु खानेदः । भाजपा हिन्दुवादी विचारया हुनिं ब्वलांगु राजनीतिक पार्टी खः । अथे धाय्गु, भारत हिन्दुस्तान खः । हिन्दुस्ताने च्वनिपुं फुकं जनता हिन्दु जुय्म । हिन्दु धर्म डालिपुं जक हिन्दुस्ताने च्वने पावेजुई धाय्गु भाजपाया मू विचः खः । मोदी प्रधानमन्त्री जुयानिं भारतय् थजगु हिन्दुवादी विचार अतिं ब्वलांगु खाने दः ।

भारत छगू धर्म, सम्प्रदाय, भाषा, जातिया जक दे मखु । भारत तगु धर्म, भाषा, जाति व सम्प्रदायका मकं दे खः । उकिं आना हिन्दु धर्मयाता जक थाय् विय्गु विचः जनताया दथुई ल्वापु थयो तछ्याय्गु विचः खः । छुनं धर्म व सम्प्रदाययाता जक थाकाय्गु अले मेगु धर्मयाता कोथ्यगु विचःलं छुनं दे थाँहाँ वैमखु ।

भाजपा सरकारनं भारतय् थौ मुसलमान व दलित समुदायतय् तच्चय्क दमन यड्चवंगु

दः । नपां भारतीय ज्यापुज्यामितय्ता सियनं मफः स्वायनं मफःया अवस्थाय् थेंकगु दः । वांगु नोभेम्बर महिनाय् भारतया राजधानी नयाँ दिल्ली किसान तय्गु तधांगु जुलुस जुल । भारतया थाय्थासं वपुं किसानतय्सं मोदी सरकारया विरोधय् नारा थ्वय्कल । थमं सय्कागु वा, छो, तु नपां यक्वयक्व कृषि उत्पादनया उचित मू मदय्वं किसानतय्सं कृषि क्षेत्रय् ब्वलांगु सङ्कटया विषयले अलग संसद बैठक या माग यागु खः । कृषि उत्पादनया लागत व उकिया मू अपलं पाःगुलिं वगु समस्या ज्यंकेया नितिं सरकारं कानुन दय्केमःगु किसान तय्गु माग खः । अथेहे ऋणाय् लुकुंव्युपुं किसानतय्ता ऋणमोचन याय्मगु किसान तय्गु माग खः ।

भारत संसारय् दके उप्व किसान तय्सं आत्महत्या याइगु दे खः । भारत सरकारं ब्यूगु तथ्याङ्ककाथं आना थ्यौमथ्यौ दाछिया १२ हजार किसानतय्सं आत्महत्या याइगु जुयोच्चवना । बाली लगेयाय्ता कःगु ऋण पुले मफयो किसान तय्सं आत्महत्या याइगु जुयोच्चवना । किसान तय्सं आत्महत्या याय् मालीगु परिस्थिति मवय्के मगु माग किसान तय्गु खः । तर किसानतय्गु भोटं प्रधानमन्त्री जुम्हा मोदीनं किसान समस्या समाधानया नितिं छु नं ज्या याय् फगु खाने मरु । बरु मोदीयागु ध्यान अप्वलं विदेश चाहिलेगु अले विदेशी पुँजी भारते दुकाय्गुलि लःवान । खयां मोदी सरकारं गुलि विदेशी लगानी वैगु खाँ ल्हागु खः, उलि वगु मरु । गुलि नं विदेशी लगानी दुहावगु खः, उकिं भारतया ज्यापुज्यामीताय्ता ग्वहाली यागु मदु । उदाहरणया नितिं वालमार्ट नांया खुद्रा व्यापार याईगु बहुराष्ट्रिय कम्पनी भारते

वयो आनाया यक्व किसानतय्ता समस्याखे लाःकल । भारतया उत्पादनया बजार वालमार्ट लाक काल ।

मोदी सरकार निस्वाडानि आनाया गैरहिन्दु समुदाययाता दमन यागु तःगु उदाहरण दः । साँ याता हिन्दुतय्सं लक्ष्मीया अवतारया रुपय् पुजा याय्गु या । तर भारते जक मखु संसारया छुनं देशया मुसमांतय्सं साँया ला नैगु । साँया ला नैपुं मुसमांतय्ता हिन्दुतय्सं थीथी प्रान्ते दमन यात । गुलिखेः मुसमांतय्गु ज्यान नं वान । तर आनाया हिन्दुवादी सरकारं हिन्दुवादीतय्गु हुलदंगा याय्ता पाछिय्गु ज्या यात ।

भाजपाया नेता योगी आदित्यनाथ उत्तरप्रदेशया मुख्यमन्त्री खः । गेरु वस्त्र पुनिम्हा योगी आदित्यनाथ मुख्यमन्त्री जुए न्ह्यो हे थी थी हिन्दुवादी हिंसाखय् नाँ स्वाम्हा मनु खः । भारतय् दके अप्व जनसङ्ख्या दगु उत्तरप्रदेशय् मुख्यमन्त्री जुसानिसिं योगी आदित्यनाथ संस्थागत रुप हे गैरहिन्दु समुदायतय्ता दमन याड कोतेलेगु कुतः याडाचवंगु द । उत्तर प्रदेशय् गैरहिन्दु समुदायया दुजःया मू छम्हा साँ या मू स्वय् म्हो जुगु खाँ थीथी घटनाक्रमं पुष्टि याय्गु कुतः जुगु खानेद । आदित्यनाथ मुख्यमन्त्री जुयानिं उत्तरप्रदेशया थीथी थाय्या नां न हिलेगु ज्या जुगु द । ताः ईनिसिं छ्यलतगु थाय्या नां मुसमां तय्गु नां जुलः धायो नां हिलेगु ज्या जुगु द । अहमदाबाद सहरया नां प्रयाग धक हिलेगु ज्याः छगू उदाहरण जुय्फ ।

भारतय् थौं सत्तानपां पागु विचः तइपुं मनुतय्गु नितिं ग्यापुगु थाय् नं जुयोचवंगु खानेद । पत्रकार गौरी लंकेश दक्षिण भारतय् छगू पत्रिकाया सम्पादक खः । हिन्दुधर्मया अवैज्ञानिक व पुलांगु विचः नपां लंकेशनं विमति प्वंकः थगु पत्रिकाय् थीथी विचः मदिक चवयेगु ज्या याडदिल । श्व खाँ आनाया हिन्दुवादी तय्गु नितिं सह्य मजुल । लंकेशयाता गोली कय्क स्यात । लंकेश छम्हा

उदाहरण जक खः । मेपुं प्रगतिशील बुद्धिजीवी, चिन्तक व सामाजिक कार्यकर्तातय्गु ज्यान तक नं काय्गु यक्वो जुगु दः । गुलिं बुद्धिजीवी व पत्रकार तय्ता 'सहरिया नक्सलवाडी'या नामं कुनेगु व दुःख बिय्गु ज्या न जुगु दः ।

भारत छगू प्रजातान्त्रिक दे ज्यो नं आनाया नागरिकतय्गु स्वतन्त्रताखे पंगः थानेगु मतिं थीथी कानुनत नं दय्केगु ज्या जूगुदः । भारतीय गुप्तचर संस्था 'र' नपां भीगु म्याकं गुप्तचर संस्थातय्ता भारतया सुनं मनुतय्गु कम्प्युटरय् नियन्त्रण व अनुगमन याय्गु अधिकार बिडगु कानुन देकगु द । भारतीय प्रजातन्त्रया नितिं श्व छगू चुनौती खः । नागरिक अधिकारखे श्व छगू हस्तक्षेप खः । थुकिं छु सियदः धःसा, भारत छगू असहिष्णु राज्य जुजुं वडचवंगु दः । अनया मोदी सरकार धाथिं छगू फासीवादी लाँपुई न्हज्याड चवंगु खानेदः । जलाखला दे जूगुलिं नेपालय् थुकिया प्रभाव छुनंछु काथं लाइगु खानेद । श्व भीसं वाचायके मःगु खाँ ख । फासीवादी विचः संसारे गनागना व्वलाना, आनाआना विध्वंस जुगु इतिहासं भीता स्यंगु दः, क्यंगु दः । फासीवाद गुब्लेहे ज्यासाड नैपुं ज्यापुज्यामि व प्रगतिशील जनताया विचः जुय्फैमखु । गुई (जंगले) मिच्याइ बले थिं व विचः संसारता ध्वस्त सिवाय् मेगु छुं हे याइमखु ।

भारतया ज्यापु ज्यामीया आन्दोलन कोथय्गु मतिं हे आना धर्म, जाति व सम्प्रदायया विचःयाता सरकारं तिबः विय्गु ज्या याड चवंगु खानेदः । तर संसारय् ज्यापुज्यामी व प्रगतिशील विचःया आन्दोलनयाता न्ह्याको हे क्वःथय्गु कुतः जुसां, फासीवादी विचः गुब्लेहे जनताया आन्दोलनयाता बुकेफै मखु । उकिं भारते फासीवादी आन्दोलन न्ह्याको हे बलाथिं खानेदसां, आनाया ज्यापु ज्यामीतय्सं हिन्दुवाद वा मेमेगु छुं हे नां या फासीवादी विचः याता पराजीत मयासिं मगा । व छन्हु जनतां ब्याक्क थुइ तिनि । अले उगु बिचः चुं चुं दानिगु पक्का खः ।

घ्य चाकु सँल्लु

भीगु देय छखे प्राकृतिक सौन्दर्य जुयो च्वंगु दः । मेखेय थानाया संस्कृति अले सम्पदा मेगु घ्यबां न्याये मरुगु सम्पति खः । उकि नं दाछियंक डायेकिगु भीगु नखाचखा तयां भन हे अमूल्यगु सम्पति खः । थथे दाछियंक डायेकिगु नखाचखाय् घ्य चाकु सँल्लु नं छगू ख । श्व नखा दाँयदाँस माघया न्हापांगु दिनय अर्थात १ गते डायेकी । अथेयां दाछिया हिन्यंगु लय पतिक्क सँल्लु वई । उकिई श्व घ्यचाकु सँल्लु नेवतयसं दक्कले बांलाक्क हानिगु नखा ख । थुखुन्हु छेँ छेँ पतिक्क घ्य चाकु, काचिगु तरुल, लाभाया कपः, सडा, नापनापां भवय नयेगु चलन द । अले निभालय च्वड कपालय तुचिकं पाई । थाय थासय जुईगु मेलाय ब्वति क वानी । बियो छवये धुंकपुं म्हायमचा तयता थछेँ सःत भवय नकिई ।

नेवतयसं थगु नखाचखा चन्द्रमाया तिथी काथं हानिगु खसां छुं छुं नखाचखा धसां सुद्योयाता कयो नं हानिगु दगु जुयोच्चना । गथे की ख्वपदेया दक्कले तधांगु बिस्का जात्रा जुयेम, नवदूर्गा छःया डालाकिगु जात्रा जुयेम, वा श्व हे घ्य चाकु सँल्लु, गते काथं हे हानेगु चलन द । लयपतिक्क

सुद्यो छगू राशी पाखे मेगु राशीई वानिगु खः । उकि श्व घ्यचाकु सँल्लु खुन्हु सुद्यो कर्कट राशी मकर राशी दुहाँ वानिगु जुयो श्व सल्लुयाता मकर सन्काति नं धाई । थुखुन्हु निसें चा चिहाक जुई, न्हि ताहाक जुई नं धायेगु या ।

श्व नखा छ्वाउँगु मौसम नापां यक्व स्वापु दगु सियेद । उकिं भीगु म्हा क्वाकेगु तातुड घ्य चाकु थजगु म्हा क्वाईगु चिजबिचत काचिकं हे नयेगु चलन भि पूर्खातयसं न्हाक्क तकगु खः । उलिजक मखु काचिगु तरुल, वाँउगु लाभाया कपः, डा, थजगु

चिजबिजत नयेगुया ल्युने श्वहे छ्वउँगु ई याता हे कगु खानेद । थुखुन्हु निसें सुद्यो उत्तरायण पाखें दक्षिणायण पाखे वानिगु अले तनुईगु जुयो वईगु याता थुईक भी पूर्खातयसं श्व नखा हानेगु यागु खः ।

थुखुन्हु थायथासय जात्रा मेला

ओम धौमारी

जुईगु भवलय छवपय नं थाय थासय थगु हे कथंया चलन त द । उकिई तमारीई नारांछःयाता घ्य चाकु पाईगु चलन द । अले साःयात छव नकिगु नं चलन द । छवपय दाछिया छक श्वहे माघ १ गते पंचबुधदया जात्रा नं

न्ह्याई, सम्यककथं नांजगु श्व दिनय छवपया थथुबहिई सम्यकदान याईगु परम्परा द । थथे हे छवपया नांजगु नवदूर्गा छःया डा लाकेगु नं छवप नगरय दुने श्वहे दिन निसें शुरु जुई । पौष मसान्त खुन्हु छवपया तवलाछे त्वालय वापि पाछायेकेगु जात्रा यड माघ

१ गते नवदूर्गा छः याता दक्कले न्हापा श्वहे तवलाछे त्वालय नं लसकुश याई । थथे माघ सँल्लु खुन्हु छवप देयया थनेया सुजमारीई, दथुई तमारीई व क्वने थथुबहिई थि थि जात्रा स्वये खानी । छगु काथं छवपदेय छगुलीं हे भः भः घ्योच्चंगु दई ।

स्वप नगरपालिकाया ज्या भवः त

‘कर्मचारी समायोजन अध्यादेश २०७५ व कर्मचारी आन्दोलन’ विषयल्य् अन्तरक्रिया

२०७५ पुस १५ गते आइतबार

नेपाल कर्मचारी समाज केन्द्रीय समितिया ग्वसालय् जूगु ‘कर्मचारी समायोजन अध्यादेश २०७५ व कर्मचारी आन्दोलन’ विषय छगू अन्तरक्रिया क्वचाल । उगू ज्या भवस मू पाहां नेमकिपाया केन्द्रीय छ्याञ्जे (सचिव) माननीय प्रेम सुवाल जुं कर्मचारी समायोजन ऐन २०७४ कार्यान्वयन हे मयासें कर्मचारी

अध्यादेश हय्गु हल्लाया भरे देश चले यायगु थें जूगु व संसदता मिखा पिड्क अध्यादेश हःगु प्रजातन्त्रविरोधी व निरंकुशता खः धायो दिल । दाँय्दाँसं कर्मचारीपिन्ता महँगीभत्ता बिय्गुया पलि महँगी नियन्त्रण याय् मःगु ४२ हजार निजामति कर्मचारी त समायोजन याय्ता हःगु अध्यादेश प्रदेश सरकार व स्थानीय तहया स्वायत्तता अखः खः धायोदिल ।

ज्याभवःया विशेष अतिथि नेमकिपाया केन्द्रीय दुजः अले ख्वप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापति जुं राणाशासन क्वदःगुया हुनि (कारण) राणातय् दशवी दःगु मतभेद ख धःसें कर्मचारी समायोजन अमिगु दशवी मतभेद वयो सरकारताहे मछिनिगु खः । अले विकेन्द्रीकरण व स्वायत्तताया नीतिकाथं स्थानीय तहता मःपुं जनशक्ति थमनं हे तय् दय्के मःगुलि केन्द्रं क्वतेलं तांगु संविधानया मतिया अखः खः । ख्वप नगरपालिकां स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ या ल्याखें ऐन कानुन दय्क ज्यासाड चवडागु खः । श्व अध्यादेश संघीयताया अखः जूगुलिं थुकिया विरुद्ध संघीय व स्थानीय तहया कर्मचारीत हाल ल्वाड चवंगुलिं सरकारता तस्सिकं मछिड चवंगु दः । थुगु ज्या भवः नेपाल कर्मचारी समाज मूगुथिया नायो गौतम प्रसाद लासिवाया नायोलय् जूगु खः ।

ख्वप नगर दुनेया सहकारी संस्था तय्गु अनुगमनया ज्या भवः

२०७५ पुस १७ गते

ख्वप नगरपालिका सहकारी संस्था अनुगमन समितिं ख्वप नगर दुनेया सहकारी संस्था तय्गु अनुगमनया ज्या भवः न्ह्याकल ।

उगू ज्या भवः काथं साधारणसभा, ऋण गथेयाड बिला ? पर्स प्रणालीकाथं ल्या चा तयो तःगु दःलाकि मरु सञ्चालक समिति, लेखा समिति, ऋण समिति, शिक्षा समितिया

बैठक चवलाकि मच्चं थी थी विषय स्वयत्ता अनुगमन समितिया (संयोजक) कजि हरिप्रसाद बासुकला नपां हरिरत्न गोर्खाली, श्यामसुन्दर मातां व जितेन्द्र मुनंकर्मी नं भःगु जुल ।

‘पति (ख्यः) जग्गा त्यल काय्गु नं भ्रष्टाचार सरहया अपराध हे खः’

०७५ पुस २० गते

खप नगरपालिका वडा नं. १ सल्लाघारीया १०८ पी जग्गा संरक्षण (बिचः) याय्गु मतिं नेमकिपाया सचिव एवम् सांसद प्रेम सुवालजुं पखः दय्केगु ज्याभ्व निःस्वाडु दिल । उगु ज्याभ्वसं ख्यः जग्गा त्यल थःगु थाय् तःक्वय्किपुं मनूनं भ्रष्टाचारीथें ग्यपुं अपराधी खः धायो दिसें थुकिया बिचः याडु तय्गु जिम्मा जनताय्गु हे खः । उकिं स्थानीय जनताया ग्वाहाली व सहभागिता मःगु खः धायो दिल ।

श्वहे भ्वल्य वयकं खप देयाता युनेस्को सम्पदा संरक्षण व सुसाकुसा (सरसफाडु) खे बांलाक ज्या सांगुलिं सिरपा ब्यूगु, ट्रान्सपरेन्सी

इन्टरनेशनल ‘सदाचारया टापु’ दक (सम्मान) हांगु खाँ लिपिडु काडु द्यूसे विश्व सम्पदाय् लागु थाय्पाता सुचुपिचुक ल्यंक तय्गु भीगु कर्तव्य जूगुलिं थुकिता मदिक याडु वयागु खः । थुगु १०८ पि जग्गा न्हपा जनताय्गु हे जूगुलिं अःनं जनताया हितया निंतिं हे छ्यलेमःगु थुकिया बिचः संघ, प्रदेश व स्थानीय निकाय मिलेजुयो याय् मःगुलि बःबियो दिल । थजगु सार्वजनिक ख्यः जग्गात तःगु थासय् व्यक्तिया नामं मिय धुकगुलिं स्थानीय जनतात क्रियाशील जुयमःगु खः धायो सचेत याडु दिल । खप विश्वविद्यालय विधेयक पास जूसा थुगु थासय् चिकित्सा शिक्षा नपां जनतां पुले फैगु (फि) धेवा कायो बांलापुं, दक्ष जनशक्ति पिकाय् फैगु खाँ कडु दिल ।

ज्या भ्वः या सभा नायो खप नपाया प्रमुख सुनिल प्रजापतिजुं खप नगरपालिकां खपय् फुकथासय् डाक

सन्तुलित विकास याडु वयो च्वडागु नपां ख्यः (पति जग्गा) संरक्षण मयात धःसा मेपिसं त्यल काडुगु जुगुलिं श्व नगरपालिका यागु कर्तव्य नं जूगुलिं थुकिया संरक्षणया ज्या न्हयाकागु खः । खप विश्वविद्यालय दय्केता सरकारके तःकःहे माग याडागु खाँ लुमांक श्व थासय् विश्वविद्यालय दय्के ब्यूसा उदाहरणीय ज्या याडु केनेगु बचं बियो दिल । जनता नपां पटक पटक सल्लाह याडु हे श्व ज्या हज्याकागु खः धायो दिल ।

उगू ज्या भ्वसं प्रजिअ नारायणप्रसाद भट्ट, प्रहरी उपरीक्षक हिमालयकुमार श्रेष्ठ, उपप्रमुख रजनी जोशी, वडाअध्यक्षपुं १ या श्यामकृष्ण खत्री, ९ या रविन्द्र ज्याख्व व उपभोक्ता समितिया अध्यक्ष लक्ष्मीनारायण राजलवट जुं नं नुवाड दय्गु खः ।

उगु पखः दानेगुया अनुमानित लागत रु. ९८ लाख खः ।

‘नगरपालिकाया ग्वसालय् धाँ बाजा धिं धिं बला जुल’

२०७५, २१ गते शनिबार

अथे हे पुस २१ गते शनिबार खुन्हु ख्वपया सांस्कृतिक विधा त म्वाक तय्गु नपां भी पुलां पुस्ता तय्के दःगु सीप न्हूगु पुस्ताता लःल्हाय्गु मतिं ख्वप

चवंपुं सरकारया मनूतय्सं संघ, राज्य व संसद गथ न्ह्याकेमः धाय्गु मथुगुलिं मने वथें ज्या साड चवंगु खाँया कुंखिड दिल ।

ऐन कानुन दय्केगु ज्या

हज्याके फँगु खः । सांस्कृतिक गुरुपुं प्रोफसर सरह खः । न्हूगु पुस्ताया विद्यार्थी पिसं पुलांगु पुस्ताकय् सय्क काय्या लागिं नं थजगु ज्याभ्वः याय्मःगु खः । देशया नमुना नगरपालिका दय्केया लागिं नगरपालिकां याड चवंगु ज्या प्रशंसा र याय् बहःगु खः धायो दिल ।

अथेहेसभानायो नगर प्रमुख सुनिल प्रजापतिजुं विदेशी धेबा मकसिं भीसं भीगुहे पौरखं सम्पदा ल्हवनेगु ज्या याड च्वडागु धेया दिसैं विदेशी धेबां भीगु सार्वभौमिकता लाक काय्योगुलिं सचेत जुय मःगु नपां सांस्कृतिक सम्पदा हे भीगु म्हासिइका जूगुलिं अप्व धाय्थें भीगु ध्यान थुखेपाखे लड चवंगु खः । भीगु नगरपालिकां न्हूगु पुस्ताता संस्कृति लः ल्हाय्गुया निंति ज्या सड च्वडागु थाकुमचसैं सम्पदा संरक्षणया ज्या साड च्वडागुलिं भी मेपुं स्वयो हःने लागु खः । भीगु ज्या जनताया दथ्वी तयो पारदर्शी रुपं याड वयो च्वडागुलिं हे जनतां ग्वाहाली ब्यूगु धायो दिल ।

नगरपालिकाया ग्वसालय् दत्तात्रय्या तचपाले छगू तःहांगु समारोह याड नगरव्यापी धाँ बाजा धिं धिं बला कासा जूगु खः । ३७ थव धाँ बाजा खलः तय्सिं ब्वति कःगु उगु धिं धिं बला कासाय् त्याक पुं पुचः तय्ता सिरपालःल्हाड दिसैं ज्याभ्वः या मू पाहाँ नेमकिपाया नायो हाने बहम्हा नारायणमान बिजुक्छेंजुं अः ज्या साड

सरकार याय्गु मखु संसद याय्गु जुय मःगुलि अथे मजुसैं थःगु फाइदाया निम्ति व भ्रष्टाचारी व अपराधीतय्ता हचिइक थःता छिं थें जक ज्या साड चवंगु खाँ कड दिल ।

ख्वप सांस्कृतिक दे जक मखु सांस्कृतिक विश्वविद्यालय नं खः । ख्वप विश्वविद्यालय चलेयाके ब्यूसा ख्वपया सांस्कृतिक क्षेत्र नं व्यवस्थित याड

नगरव्यापी धाँ बाजा धिं धिं बलाकासा क्वचाल

२०७५ पुस १९ गते

ख्वप नगरपालिकाया ग्वसालय् नगरपालिकाया सभाकक्ष नगरव्यापी धाँ बाजा धिं धिं बलाकासा बांलाक क्वचाय्केता नगरप्रमुख सुनिल प्रजापतिजुं धिं धिं बला कासाया पुचः नपां सल्हाबल्हा याड दिल । उगु ज्या भ्व सं वयकं ख्वपया विकास निर्माण, सम्पदा

संरक्षण, सुचुकुचु ज्या न्ह्यागुहे जूसां जनतानपां हे सल्लाहयाड हज्याड च्वडागु खाँ काड दिल । ख्वपया जनतातय्गु न्याचुगु मतिं क्वातुगु ग्वाहाली याड वयो चवंगुलिं विदेशी तय्के धेबा मकासैं भीगु हे पौरखं भीगु सम्पदा म्वाक तय्गु गर्वयाय् बहगु खाँ खः धायोदिल । भीगु भैलःदेगः भीगु हे पहःलं दय्कागु

व धाँ बाजा सुं नपां प्रतिस्पर्धा वा फाँय्फूर्ति याय्ता मखुसैं भीगु संस्कृति म्वाक तय्गु न्हूगु पुस्ताता लः ल्हाय्गु मतिं याडागु जक ध्वाथुइक दिल ।

थीथी व्यक्तित्व पिसं नुवाड दय्गु उगु मुंज्यासं सिरपा काथं नगद व धाँ बाजा, सिछ्या व भुछ्याय् बिय्गु नं जानकारी बिल ।

भक्तपुर नगरपालिकाय् पाखें जुगु धाँ बाजा प्रतियोगितायागु किपातः

भक्तपुर नगरपालिकाय् पाखें जुगु धाँ बाजा प्रतियोगितायागु किपातः

